

Skörd av potatis 2002

Preliminära uppgifter

Yield of potatoes in 2002

Preliminary data

I korta drag

Allt mindre skördar av matpotatis i Sverige

Årets svenska skörd av matpotatis beräknas till 609 000 ton. Det är en minskning med cirka 13 000 ton (2 procent) jämfört med 2001 och innebär en fortsatt minskning jämfört med de närmaste föregående åren.

Hektarskörden beräknas till 26 480 kilo per hektar, vilket är något högre än förra året, men minskad areal gör att den totala potatisskörden minskar. Annan statistik från Jordbruksverket visar också att antalet matpotatisodlare har minskat kraftigt under senare år.

Fyra län dominerar matpotatisodlingen: Skåne, Västra Götalands, Hallands och Östergötlands län. Tillsammans står de för 75 procent av rikets totala matpotatisskörd 2002. Högsta hektarskörden redovisas för Skåne, 30 900 kilo per hektar.

Vädret har varit mycket omväxlande med nederbörd i överflöd, rekordvärme och torka. Enskilda lantbrukare har drabbats av skördeskador. Potatisupptagningen kunde i allmänhet ske under gynnsamma förhållanden. Arealen som ej kunde bärgas beräknas för riket till 500 hektar (2 procent), varav 160 hektar i Hallands län.

Potatis för stärkelse odlas främst i Blekinge och Skåne. Hektarskörden beräknas till 35 100 kilo och totala skörden till 298 000 ton, vilket är i nivå med förra årets skörd.

Preliminära resultat

Skördeskattningarna av potatis 2002 baseras på postenkät till ett urval av odlare. I de preliminära beräkningarna har uppgifter från 1 098 av 1 304 utvalda matpotatisodlare respektive uppgifter från 171 av 183 utvalda odlare av stärkelsepotatis ingått. Definitiva uppgifter om hektar- och totalskördar kommer att redovisas i april 2003.

Statistiska centralbyrån
Statistics Sweden

Lars Hagblad, SCB, tfn 019-17 64 15, lars.hagblad@scb.se
Olle Funcke, SCB, tfn 019-17 60 51, olle.funcke@scb.se

Statistiken har producerats av SCB på uppdrag av Statens jordbruksverk, som ansvarar för officiell statistik inom området.

ISSN 1404-5834 Serie JO – Jordbruk, skogsbruk och fiske. Utkom den 10 december 2002.
Tidigare publicering: Se avsnittet Fakta om statistiken.
Utgivare av Statistiska meddelanden är Svante Öberg, SCB.

Innehåll

Statistiken med kommentarer	3
Arealer	3
Matpotatis	3
Potatis för stärkelse	3
Obärgade arealer	3
Tabeller	5
1. Matpotatis. Skörd 2002. Preliminära resultat	5
2. Potatis för stärkelse. Skörd 2002. Preliminära resultat	6
3. Potatis. Obärgad areal 2002. Preliminära resultat	7
Diagram	8
1. Matpotatis. Arealer 1993-2002	8
2. Matpotatis. Hektarskördar 1993-2002	8
3. Matpotatis. Totalskördar 1993-2002	8
4. Potatis för stärkelse. Arealer 1993-2002	9
5. Potatis för stärkelse. Hektarskördar 1993-2002	9
6. Potatis för stärkelse. Totalskördar 1993-2002	9
Fakta om statistiken	10
Detta omfattar statistiken	10
Definitioner och förklaringar	10
Så görs statistiken	10
Statistikens tillförlitlighet	11
Statistik i förändring	11
Arealer från IAKS-registret i stället för från LBR	11
Vändtegar ingår i arealen	11
Odlingar mindre än 0,5 hektar ingår fr.o.m. år 2000	12
Uppgiftsinsamling med provtagning fram till och med 1998	12
Osäkerhetskällor	13
Bra att veta	13
Annan statistik	13
Elektronisk publicering	14
In English	15
Summary	15
List of tables	15
List of terms	16

Statistiken med kommentarer

I detta statistiska meddelande redovisas preliminära uppgifter om 2002 års skörd av potatis.

Arealer

Arealen matpotatis för beräkning av totalskördar redovisas på riksnivå till 23 000 hektar, en minskning med cirka 800 hektar jämfört med föregående års definitiva statistik. Arealminskningen har främst skett i Östergötlands, Skåne, Västra Götalands och Örebro län.

Skörd från husbehovsodlingar, kolonilotter etc. ingår inte i föreliggande statistik.

Arealen stärkelsepotatis är 8 500 hektar, vilket är oförändrat jämfört med föregående år.

Grödarealerna är hämtade från den preliminära statistiken om åkerarealens användning som grundar sig på uppgifter från Jordbruksverkets administrativa register för stödutbetalning, IAKS-registret. De preliminära arealerna publicerades i juni (JO 10 SM 0202). Inför beräkningarna av totalskördar har de arealer som vid redovisningen i juni redovisats under "Regiontillhörighet saknas" förts till Skåne län vid redovisning på län och till Götalands mellanbygder vid redovisning på produktionsområden. Skåne är det län där odlingen av både matpotatis och potatis för stärkelse har störst omfattning.

Matpotatis

Hektarskörden av matpotatis beräknas till 26 480 kilo per hektar, vilket är något högre än förra året. Till matpotatis räknas förutom färskpotatis och höst- och vinterpotatis för direkt konsumtion även potatis för tillverkning av mos, chips, pommis frites m.m. samt foderpotatis och utsädesodlingar av matpotatissorter.

Skåne län har en förhållandevis stor färskpotatisodling vilket drar ner hektarskörden. Trots detta redovisar länet den högsta hektarskörden, 30 900 kg/ha vilket även är något högre än skörden 2001. Lägre hektarskörd än föregående år redovisas bl.a. för Hallands län. Norrlandslänet redovisar över lag höga skörde-siffror jämfört med föregående år, 18 200 kg/ha i Västerbotten, vilket är en ökning med 50 procent. Ökningen i Norrbotten är nästan 30 procent.

Totalskörden av matpotatis beräknas för riket till 609 000 ton (se tabell 1). Det är en minskning med cirka 13 000 ton jämfört med 2001 års definitiva totalskörd och innebär en fortsatt minskning vid jämförelse med åren närmast dessförinnan. Fyra län dominerar matpotatisodlingen: Skåne, Västra Götalands, Hallands och Östergötlands län. Tillsammans står de även i år för 75 procent av rikets totala matpotatisskörd.

Potatis för stärkelse

Potatis för stärkelse odlas främst i Skåne, Blekinge och Kalmar län. Hektarskörden beräknas till 35 100 kilo per hektar och den totala skörden till 298 000 ton (se tabell 2). I beräkningarna av hektar- och totalskördar ingår även utsädesodlingar.

Obärgade arealer

Upptagningen kunde i allmänhet ske under gynnsamma förhållanden. Obärgade arealer förekom nästa enbart för matpotatis. Den beräknas till 520 hektar eller 2,3 procent för riket, vilket är mindre än genomsnittet för de senaste fem åren. Enskilda odlare har dock drabbats hårt. Största arealen noteras för Hallands län där 160 hektar eller 5 procent blev oskördad på grund av kvävningsskador av

alltför riklig nederbörd under juni-juli. En stor andel obärgat redovisas även i Östra Svealand.

Odlingsbetingelser 2002

Vädret har varit mycket omväxlande. Vårbruket kom igång tidigt i hela landet, även om potatissättningen i delar av södra Sverige stördes av höga vattenflöden och översvämningar. En varmare period följde, men maj-juni blev relativt ostadiga och nederbördsrika. På sina håll försvårades kupningen och bladmögelsbekämpningen. Den rikliga nederbörden orsakade även en del rötskador.

I mitten av juli inleddes en lång varm och torr period. Grödorna utvecklades väl men i slutet av perioden blev torkan besvärande och ledde till försämrad tillväxt. Upptagningen av potatisen kunde i allmänhet ske under gynnsamma förhållanden. Den obärgade arealen blev förhållandevis låg och frostsador förekom i liten utsträckning.

Kvalitet

I potatisundersökningen gör lantbrukarna även en bedömning om förekomsten av småfallande knölar. 16 procent angav att förekomsten av småfallande är "Mindre än normal" och 30 procent att förekomsten av potatis av småfallande är "Normal" medan 29 procent ansåg den vara "Mer än normal". Övriga 25 procent angav "Vet ej". Jämfört med föregående år har andelen småfallande ökat.

Lantbrukarna gör även en bedömning om förekomsten av kvalitetsfel i skörden. Med kvalitetsfel avses förekomst av rötskadade, grönfärgade, skorv, missformade, rostringar, m.m. Där angav 17 procent att förekomsten av kvalitetsfel för matpotatisen är "Mindre än normal", 34 procent att förekomsten av potatis med kvalitetsfel är "Normal" medan 30 procent ansåg den vara "Mer än normal" för årets skörd. Övriga 20 procent angav "Vet ej". Jämfört med föregående år har andelen brukare som uppgivit "Grönfärgade" ökat medan andelen "Rötskadade" minskat. Förekomsten av frostsador är liten.

Kommentarer till tabellerna

Redovisning görs för län, produktionsområden och hela riket. I tabellerna redovisas antal undersökningsenheter (UE) som utgör underlag för beräkningarna, bärgad skörd per hektar, medelfel för hektarskörd, grödareal, total skörd samt medelfel för den totala skörden. Definitiva resultat för riket för de närmast föregående åren redovisas också som jämförelse. Uppgiftsinsamling per post ersatte 1999 SCB: s objektiva skördeuppskattningar med provtagningar i fält. Bytet av metod gör att jämförelser med åren 1997 och 1998 måste göras med stor försiktighet. Se vidare under rubriken "Statistikens tillförlitlighet".

Uppgifter om obärgade arealer redovisas i tabell 3. Den obärgade arealen redovisas i hektar och procent.

För att undvika redovisning av alltför osäkra resultat krävs att redovisad hektarskörd för länet grundar sig på uppgifter från minst 20 UE. Vid mindre antal ersätts skördeuppgiften i tabellen med två prickar (..). När inga observationer finns att redovisa markeras detta med ett streck (-).

Tabeller

1. Matpotatis. Skörd 2002. Preliminära resultat Hektarskörd, areal och totalskörd

1. Table potatoes in 2002. Preliminary results
Yield per hectare, crop area and total production

Område	Antal UE ¹⁾	Hektar- skörd tot, kg/ha	Hektar- skörd red, kg/ha ²⁾	Medel- fel, procent	Areal, hektar ³⁾	Total skörd, ton ²⁾	Medel- fel, procent
Län							
Stockholms	6	120
Uppsala	23	19 750	17 570	10,4	310	5 500	10,4
Södermanlands	8	160
Östergötlands	74	30 860	27 940	2,1	1 720	48 100	2,1
Jönköpings	18	390
Kronobergs	13	220
Kalmar	34	29 270	26 770	5,1	610	16 300	5,1
Gotlands	43	30 340	28 080	2,7	820	23 100	2,7
Blekinge	5	100
Skåne	320	33 080	30 890	1,3	7 230	223 400	1,3
Hallands	117	28 830	26 700	3,1	3 220	86 000	3,1
Västra Götalands	165	29 190	26 460	1,9	3 660	97 000	1,9
Värmlands	37	25 910	23 110	1,9	660	15 100	1,9
Örebro	37	27 600	24 640	2,4	700	17 300	2,4
Västmanlands	11	150
Dalarnas	45	25 170	22 040	3,6	760	16 700	3,6
Gävleborgs	33	16 620	14 580	6,1	440	6 400	6,1
Västernorrlands	25	18 140	15 760	13,2	230	3 600	13,2
Jämtlands	13	190
Västerbottens	37	22 340	18 170	4,8	490	9 000	4,8
Norrbottens	34	22 930	18 140	2,2	820	14 900	2,2
Produktionsområden							
Götalands södra slättbygder	293	32 070	29 840	1,5	7 030	209 900	1,5
Götalands mellanbygder	199	30 570	28 500	2,0	4 440	126 600	2,0
Götalands norra slättbygder	200	30 700	27 830	1,4	4 600	128 000	1,4
Svealands slättbygder	94	24 870	22 260	2,7	1 640	36 500	2,7
Götalands skogsbygder	87	26 400	24 020	3,8	1 740	41 700	3,8
Mell Sveriges skogsbygder	63	21 940	19 520	2,5	950	18 600	2,5
Nedre Norrland	91	21 680	18 860	3,7	1 250	23 600	3,7
Övre Norrland	71	22 680	18 160	2,4	1 340	24 300	2,4
Hela Riket ⁴⁾							
2002	1 098	29 010	26 480	0,8	23 000	609 000	0,8
2001 ⁵⁾	1 106	28 590	26 160	0,9	23 780	621 900	0,9
2000	1 080	29 230	26 720	1,1	24 490	654 400	1,1
1999	862	31 600	28 820	1,3	23 430	675 200	1,3
1998	784	38 390	34 720		22 820	792 500	
1997	851	39 300	35 640		24 380	874 300	

1) Där antalet UE i bearbetningen understiger 20 utelämnas resultaten (..).

2) Reducerad för små (<35 mm), rötskadade eller grönfärgade knölar.

3) Preliminär areal (IAKS).

4) Resultat för 1997 och 1998 är inte direkt jämförbara med senare års resultat.

5) För åren 1997-2001 redovisas de definitiva resultaten.

2. Potatis för stärkelse. Skörd 2002. Preliminära resultat Hektarskörd, areal och totalskörd

2. Potatoes for processing of starch in 2002. Preliminary results
Yield per hectare, crop area and total production

Område	Antal UE ¹⁾	Hektar- skörd tot, kg/ha	Hektar- skörd red, kg/ha ²⁾	Medel- fel, procent	Areal, hektar ³⁾	Total skörd, ton ²⁾	Medel- fel, procent
Län							
Blekinge	42	32 900	32 770	2,7	2 720	89 200	2,7
Skåne	102	36 670	36 520	1,4	4 720	172 500	1,4
Övriga	27	35 470	35 330	6,3	1 050	37 200	6,3
Hela Riket ⁴⁾							
2002	171	35 230	35 080	1,4	8 500	298 100	1,4
2001	162	35 970	35 820	1,5	8 460	303 100	1,5
2000	139	38 860	38 700	1,5	8 410	325 700	1,5
1999	117	37 770	37 620	1,9	8 390	315 600	1,9
1998	96	48 110	47 440		8 570	406 400	
1997	93	37 540	37 420		9 080	339 800	

1) Där antalet UE i bearbetningen understiger 20 utelämnas resultaten (..).

2) Reducerad för rötskadade knölar.

3) Preliminär areal (IAKS).

4) För åren 1997-2001 redovisas de definitiva resultaten.

3. Potatis. Obärgad areal 2002. Preliminära resultat Hektar och procent av grödarealen

3. Potatoes. Area not harvested in 2002. Preliminary results
Hectares and per cent of the cultivated area

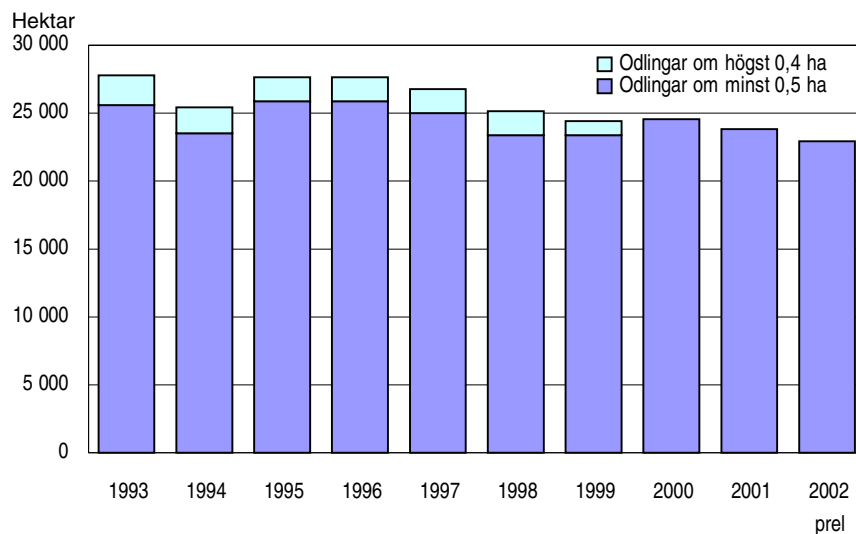
Område	Matpotatis		Potatis för stärkelse	
	Obärgad areal		Obärgad areal	
	Hektar	%	Hektar	%
Län				
Stockholms	-	-
Uppsala	10	3,3	-	-
Södermanlands	-	-
Östergötlands	50	2,9	-	-
Jönköpings	-	-
Kronobergs
Kalmar	10	1,4
Gotlands	10	1,0
Blekinge	10	0,4
Skåne	70	1,0	20	0,4
Hallands	160	4,9
Västra Götalands	50	1,4
Värmlands	20	3,0
Örebro	10	1,0
Västmanlands
Dalarnas	20	2,2	-	-
Gävleborgs	10	3,2
Västernorrlands	10	5,1	-	-
Jämtlands
Västerbottens	10	2,2	-	-
Norrbottnens	20	3,1	-	-
Produktionsområden				
Götalands södra slättbygder	190	2,7
Götalands mellanbygder	50	1,2	30	0,4
Götalands norra slättbygder	80	1,7
Svealands slättbygder	60	3,9
Götalands skogsbygder	30	1,6
Mell Sveriges skogsbygder	40	4,3
Nedre Norrland	30	2,6
Övre Norrland	40	2,7	-	-
Hela Riket				
2002	520	2,3	30	0,4
2001	620	2,6	310	3,6
2000	1 170	4,8	50	0,5
1999	460	2,0	80	1,0
1998	1 810	7,2	120	1,4
1997	50	0,2	10	0,1

Där antalet UE i bearbetningen understiger 20 utelämnas resultaten (..).

Diagram

1. Matpotatis. Arealer 1993-2002

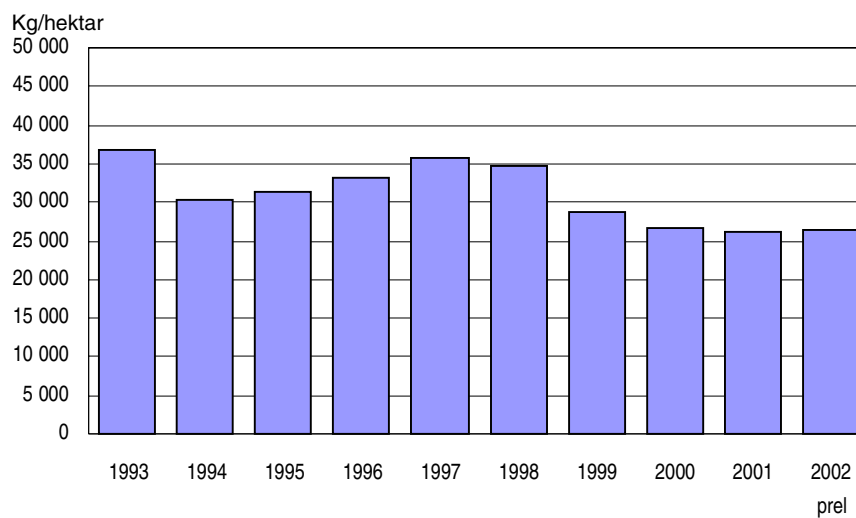
1. Table potatoes. Areas in 1993-2002

Fr.o.m. år 2000 ingår även odlingar om högst 0,4 hektar i hektar- och totalskördeskattningarna.

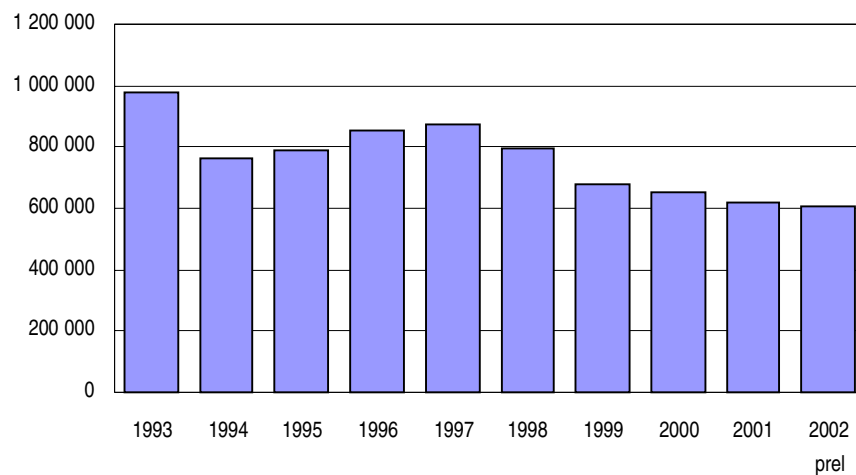
2. Matpotatis. Hektarskördar 1993-2002

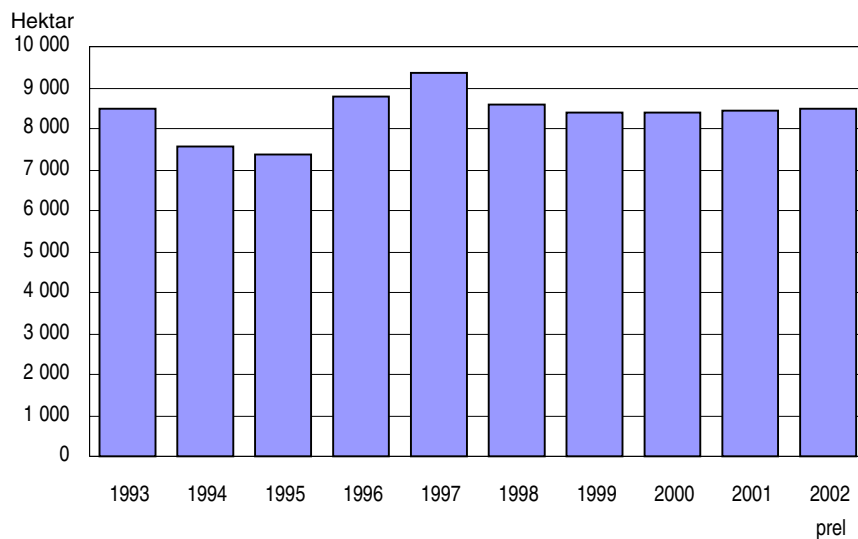
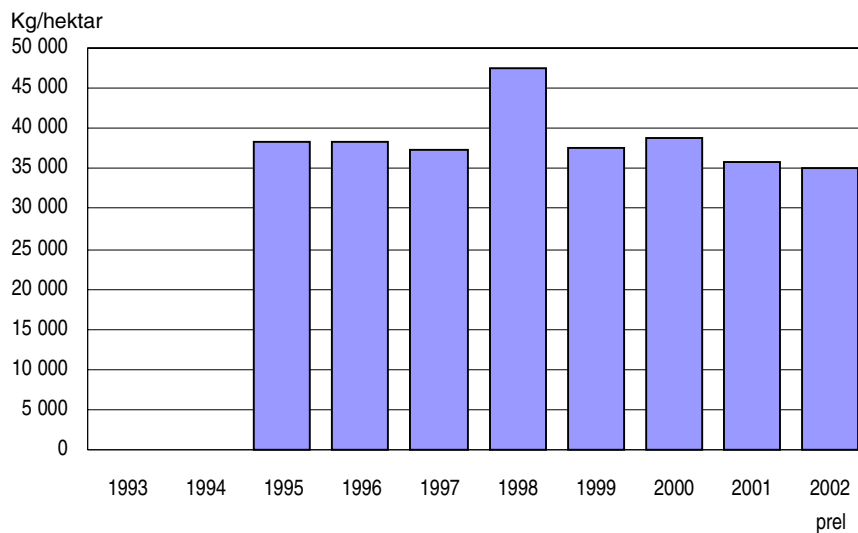
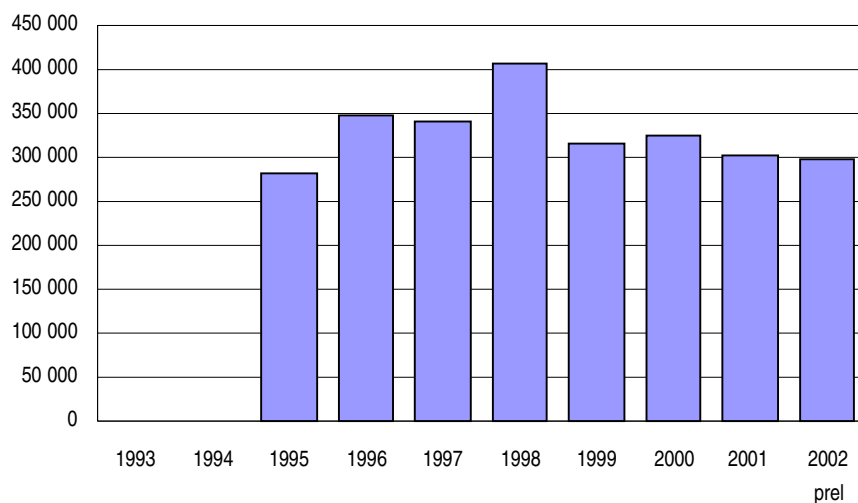
2. Table potatoes. Yield per hectare in 1993-2002

3. Matpotatis. Totalskördar 1993-2002

3. Table potatoes. Total production in 1993-2002

4. Potatis för stärkelse. Arealer 1993-2002**4. Potatoes for processing of starch. Areas in 1993-2002****5. Potatis för stärkelse. Hektarskördar 1993-2002****5. Potatoes for processing of starch. Yield per hectare in 1993-2002****6. Potatis för stärkelse. Totalskördar 1993-2002****6. Potatoes for processing of starch. Total production in 1993-2002**

Åren 1993-1994 utförde SCB ingen objektiv skördeuppskattning av potatis för stärkelse.

Fakta om statistiken

Detta omfattar statistiken

Definitioner och förklaringar

Skörd av potatis redovisas dels för matpotatis och dels för potatis för stärkelse. Till matpotatis räknas förutom färskpotatis och höst- och vinterpotatis för direkt konsumtion även skörd av potatis för tillverkning av mos, chips, pommes frites m.m. samt foderpotatis och utsädesodlingar av matpotatissorter. I potatis för stärkelse ingår även utsädesodlingar.

Undersökningen om skörd av potatis ingår i Sveriges officiella statistik. Resultaten utnyttjas som underlag för myndigheter och näringsliv vid planering inom områdena jordbruk och miljö. Resultaten används också som underlag för rapportering till EU.

Så görs statistiken

Urval

Skördeskattningarna av potatis 2002 baseras på postenkät till ett urval av odlare. I de preliminära skördeskattningarna för år 2002 har uppgifter från 1 098 av 1 304 utvalda matpotatisodlare respektive uppgifter från 171 av 183 utvalda odlare av stärkelsepotatis ingått i beräkningarna.

Uppgifterna i urvalsramen är hämtade från Jordbruksverkets administrativa stödregister, IAKS 2002. Registret innehåller gröduppgifter som lämnats av de lantbrukare som ansökt om arealbaserade stöd avseende minst 0,3 hektar åkermark. Jordbrukare som ansöker om arealbaserade stöd ska redovisa hela åkerarealen uppdelad på grödor och därför kan registret användas som urvalsram trots att potatis inte är berättigad till stöd i hela landet.

Urvalet för matpotatis är stratifierat efter skördeområde och gårdarnas odlingsareal, totalt 53 strata. Urvalet för potatis för stärkelse är stratifierat efter odlingsområde och gårdarnas odlingsareal, totalt 10 strata. Uttagning av odlare skedde med hjälp av ett obundet slumpmässigt urval inom varje stratum.

Uppgiftsinsamling

Uppgiftsinsamlingen görs via postenkät. Postenkäten för matpotatis skickades ut i mitten av oktober och svar skulle lämnas senast 1 november. Sista datum för inlämnande av uppgifter för potatis för stärkelse var den 8 november. Efter en påminnelse har sedan telefonuppföljning gjorts bland dem som inte svarat.

För matpotatis insamlades uppgifter om;

- Skördad kvantitet av färskpotatis, främst sorterna Early Puritan, Frieslander, Maria, Maris Bard, Minerva, Pentland Javelin, Premiere, Rapido, Rocket, Silla och Roscor.
- Skördad kvantitet av matpotatis.
- Förekomst av småfallande och förekomst av rötskadade, gröna m.m. En bedömning skulle göras med indelning i om förekomsten var "mindre än normalt", "normal" eller "mer än normalt".
- Areal vändteg.
- Obärgad areal av matpotatis.
- Areal med ekologisk odling.

För potatis för stärkelse insamlades uppgifter om;

- Skördad kvantitet av potatis för stärkelse.
- Förekomst av rötskadade. En bedömning skulle göras med indelning i om förekomsten av rötskadade var "mindre än normalt", "normal" eller "mer än normalt".
- Areal vändteg.
- Obärgad areal av potatis för stärkelse.

Bearbetning och granskning

I samband med dataregistrering görs en första granskning av inkomna uppgifter. Därefter sker ytterligare detaljgranskning. Exempel på partiellt bortfall som ibland kunnat åtgärdas är när skördeuppgifter redovisats men inte den areal som skördeuppgifterna avser. Särskild granskning har också gjorts av låga respektive höga hektarskördar.

I vissa fall kan uppgifterna rättas med hjälp av kommentarer som lämnats på blanketterna, men i övriga fall har telefonkontakt tagits med odlarna varvid uppgifterna bekräftat, rättas eller kompletteras. Uppgiftsmaterialet används sedan till de statistiska sammanställningarna.

Hektarskördarna tas fram som kvoten mellan den skattade totalskörden och den skattade arealen i redovisningsgruppen.

Den reducerade hektarskörden erhålls genom att korrigera den totala hektarskörden för bortsortering och småfallande med hjälp av standardtal. Standardtalen baseras på uppgifter från 1987-1998 års objektiva skördeuppskattningar på produktionsområdesnivå och för riket. För matpotatis beräknades standardtalet för bortsortering av småfallande, gröna och rötskadade på riksnivå till 9,5 procent. För potatis för stärkelse, där endast rötskadade knölar bortsorteras, beräknades standardtalet till 0,4 procent. För färskpotatis görs ingen korrigering för bortsortering. Bortfallet hanteras med rak uppräknings inom strata.

Totalskörden beräknas genom att den reducerade hektarskörden multipliceras med preliminära arealuppgifter från Jordbruksverkets administrativa register för stödutbetalningar, IAKS-registret som redovisades i juni. Detta är tredje året som IAKS-registret används för beräkning av totalskördar.

De insamlade uppgifterna om ekologisk odling kommer att bearbetas senare och redovisas samtidigt med den definitiva potatisstatistiken i april 2003.

Statistikens tillförlitlighet

Statistik i förändring

Skördestatistiken för potatis baseras år 2002 på en riksomfattande postenkätundersökning med telefonuppföljning till ett urval av potatisodlare. Uppgiftsinsamling per post ersatte 1999 SCB:s objektiva skördeuppskattningar med provtagningar i fält. Denna ändring av insamlingsmetod gör det svårt att jämföra resultaten för 1999-2001 med resultaten fram t.o.m. år 1998.

Under 2000 skedde några andra förändringar. Dels började arealuppgifterna hämtas från IAKS-registret och dels infördes att små odlingar mindre än 0,5 hektar ingår i undersökningen. Syftet med förändringarna för potatisstatistiken är att anpassa redovisningen till användarnas behov och att reducera kostnader.

Arealer från IAKS-registret i stället för från LBR

Grödarealerna för år 2002 grundar sig på uppgifter i Jordbruksverkets administrativa stödutbetalningsregister, IAKS-registret. Arealerna bygger på information som jordbrukarna lämnat i sina ansökningar om arealbaserade stöd. Med andra ord saknas de jordbrukare som inte ansökt om sådana stöd. Grödredovisningen från IAKS avser jordbrukare som ansökt om stöd för minst 0,3 hektar. Grödarealerna fram t.o.m. 1999 baserades på uppgifter från LBR och avsåg företag med minst 2,1 hektar åkermark. Tillskottet av potatisareal på grund av denna skillnad i nedre gräns i registren är begränsad.

Vändtegar ingår i arealen

I IAKS-registret har jordbrukarna ofta redovisat fältareal, dvs. vändtegar ingår ofta i redovisningen. Fr.o.m. 1999 görs ingen korrigering ned till besädd areal. Detta gör att hektarskörden blir något lägre. Senast korrigering till besädd areal gjordes var 1998 (J 16 SM 9901) och korrigeringstalen för matpotatis var då

0,98 för Södra och mellersta Sveriges slättbygder och 0,95 för Södra och mellersta Sveriges skogs- och dalbygder samt Norra Sverige. Korrigeringstalet multiplicerades med lantbruksregistrets areal för att erhålla besädd areal.

Odlingar mindre än 0,5 hektar ingår fr.o.m. år 2000

Fram till och med 1999 redovisades potatisstatistiken för odlingar om minst 0,5 hektar potatis. Vid redovisning internationellt har detta varit en nackdel och från och med år 2000 ingår även dessa små odlingar i skattningen av skörd för riket. För år 2000 var arealen matpotatis på odlingar mindre än 0,5 hektar cirka 600 hektar. Arealen för riket ökar därför på grund av detta. Skördenivån för dessa odlingar är dock lägre än genomsnittet och betydelsen för totalskörden blir därför begränsad, cirka 600 hektar x 5 ton/hektar = 3 000 ton totalt för riket. För potatis för stärkelse har denna förändring ingen betydelse eftersom det knappt finns några så små odlingar av potatis för stärkelse.

Uppgiftsinsamling med provtagning fram till och med 1998

SCB:s objektiva skördeuppskattningar ersattes 1999 med uppgiftsinsamling via postenkät. År 1992 gjordes en provstudie där postenkätmetoden jämfördes med den objektiva metoden. Postenkätmetoden visade sig då på riksnivå ge en underskattning med nästan 20 procent. Om denna skillnad kvarstår på samma nivå är svårt att säga. Några av orsakerna till skillnaderna i nivå mellan de båda metoderna är:

- I den objektiva skattningen vägdes proven direkt ute i fält. Ingen korrigering gjordes för s.k. lättnad som inträffar när knölna efter upptagning erhåller en ny vätskejämvtikt gentemot omgivande luft i stället för den jämvikt som rådde när knölen låg i fuktig jord. Vikt förlusten ökar under lagringstiden, uppskattningsvis uppgår den till minst 5 procent.
- I de objektiva skördeuppskattningarna användes hektarskörden för matpotatis upptagen efter 15 augusti för beräkning av totalskörden. Ingen korrigering gjordes för den lägre skördenivån som färskpotatisodlingarna har, vilket görs i nuvarande undersökning. Resultatet blir att hektarskörden sänks med cirka 1 ton per hektar och totalskörden minskar med cirka 4 procent när hänsyn tas till färskpotatisens avkastningsnivåer.
- I de objektiva skördeuppskattningarna undersöktes företag med mer än 5 hektar åker. De företag som var mellan 2-5 hektar åsattes samma hektaravkastning vid uträkning av totalskörden som den skattade avkastningen för företag större än 5 hektar. Från och med 1999 års undersökning tas hänsyn till faktisk avkastning. I lantbruksregistret 2000 redovisades 168 hektar matpotatis för företag mellan 2,1-5,0 hektar och för potatis för stärkelse 5 hektar i storleksgruppen. Förändringen är därför av mindre betydelse.

Alla punkterna ovan sänker nivån på såväl hektarskördar som totalskördar gentemot tidigare års skattningar.

I de objektiva skördeuppskattningarna togs hänsyn till besädd areal. En arealkorrigering gjordes för t.ex. osatta vändtegar. Som underlag för korrigeringstalen användes resultat från särskilda arealkontroller.

Hektarskörd för färskpotatis

Avkastningen för färskpotatis beräknas på riksnivå till 19 300 kilo per hektar. Cirka 14 procent av rikets matpotatisareal var färskpotatisodlingar.

Uppgifter om färskpotatis insamlas separat främst för sorterna, Early Puritan, Frieslander, Maria, Maris Bard, Minerva, Pentland Javelin, Premiere, Rapido, Rocket Silla och Roscor. Brukaren hade dock möjlighet att ange ytterligare sorter som skördats som färskpotatis.

Osäkerhetskällor

För att belysa den osäkerhet som finns i resultaten på grund av att beräkningarna grundar sig på uppgifter från ett urval av företag redovisas i tabellerna relativa medelfel för de skattade hektarskördarna och totalskördarna. I medelfelet inkluderas även effekten av andra slumpmässiga fel, däremot inte systematiska fel såsom bortfallsfel eller mätfel.

Bortfall

Vid 2002 års undersökning användes postenkät med telefonuppföljning för enkäter som inte skickats in per post. Andelen bortfall i årets preliminära beräkning är 15,4 procent (200 undersökningsenheter) för matpotatis och för potatis för stärkelse 6,6 procent (12 undersökningsenheter).

Medelfel

Medelfelet anges i procent av den skattade skörden. Med hjälp av medelfelet kan ett konfidensintervall beräknas. För t.ex. den skattade hektarskörd för matpotatis på 26 200 kg/ha och ett medelfel på 0,9 procent (dvs. 240 kg/ha) kan man med liten felrisk (5 procent) säga att intervallet $26\ 200 \pm 2 \times 240$ (dvs. 25 960 – 26 440 kg/ha) omfattar den verkliga hektarskörd.

LBR 1999 och IAKS 2000, 2001 och 2002 är totalregister för grödarealer, vilket innebär att de procentuella medelfelen för hektar- och totalskörd blir identisk. För åren 1997 och 1998 inhämtades uppgifter om grödarealer endast för ett urval av företag, vilket medför att även grödarealerna då var behäftade med urvalsfel.

Övertäckning och undertäckning

Mellan tidpunkten för urvalsramens upprättande och undersökningstillfället sker förändringar i företagsbeståndet. Antalet nystartade företag, utgör en undertäckning. Företag som upphört utgör en övertäckning. En annan typ av övertäckning är att de uttagna företagen inte odlar någon av de undersökta grödorna. Årets urval är draget från årets IAKS-register. Tidigare har föregående års register använts som urvalsram. Såväl under- som övertäckningen är därför mycket mindre i årets undersökning jämfört tidigare år. Andelen övertäckning i årets preliminära beräkning är 8 procent (104 undersökningsenheter) för matpotatis och för potatis för stärkelse 3 procent (6 undersökningsenheter).

Bra att veta

Från provtagning till intervjumetod och postenkät

Under mer än 35 år har objektiva skördeuppskattningar med provtagningar utgjort grunden för beräkning av skörden av spannmål och potatis. Med början 1999 infördes postenkät som insamlingsmetod för uppgifter om potatis. Skillnader mellan metoderna för insamling gör att jämförelser med tidigare år för är svåra att göra.

Annan statistik

Preliminära uppgifter om åkerarealens användning i juni 2002 har redovisats i juni i Statistiska meddelanden JO 10 SM 0202.

Definitiva uppgifter om 2002 års grödarealer kommer att redovisas i april 2003 i Statistiska meddelanden JO 10 SM 0301.

Definitiva uppgifter om hektarskördar och totalskördar för 2002 kommer att redovisas i april 2003 i JO 16 SM 0301.

Med skördestatistiken för en lång följd av år beräknar SCB normskördar. Med normskördar menas den skörd som man kan förvänta sig under normala väderleksbetingelser. Normskördar beräknas för spannmålsgrödorna, matpotatis och för potatis för stärkelse. Resultaten redovisas i juni varje år, i Statistiskt medde-

lande JO 15 SM 0301 nästa år. Redovisning görs för skördeområden, län, produktionsområden och riket.

Elektronisk publicering

Detta statistiska meddelande finns kostnadsfritt åtkomligt på Jordbruksverkets webbplats www.sjv.se under Statistik & fakta och på SCB:s webbplats www.scb.se under Jord- och skogsbruk, fiske. Den definitiva statistiken för tidigare år finns tillgänglig i Sveriges statistiska databaser. Åtkomst sker via www.scb.se och användandet är avgiftsfritt.

Statistiska meddelanden inom området jordbruksstatistik trycks fr.o.m. 2002 inte längre upp för distribution. I stället för att prenumerera på tryckta Statistiska meddelanden finns det möjlighet att, vid varje tillfälle som officiell jordbruksstatistik publiceras, utan avgift erhålla ett meddelande om detta per e-post tillsammans med publikationen i pdf-format. De som önskar ingå i denna form av prenumerationservice skall sända en anmälan per e-post till gunilla.thorsell@sjv.se.

Enskilda exemplar av publikationerna kommer också att kunna erhållas som papperskopior till ett pris av 50 kr per exemplar. Dessa kan vid varje enskilt fall beställas av Marjatta Niemi tfn: 036 – 15 59 34, fax: 036 – 34 01 96, post: Jordbruksverket, 551 82 Jönköping, e-post: marjatta.niemi@sjv.se.

Mer information om statistiken och dess kvalitet ges i en särskild Beskrivning av statistiken under SCB:s webbplats.

In English

Summary

This report provides the preliminary results of 2002 for the yield per hectare and total production of potatoes. The results are presented for counties, production areas and for the whole country.

The weather in Sweden has been exceptionally variable this year. Although rainfall was excessive sometimes, the summer was very warm, and dry conditions prevailed during the autumn. The spring planting was able to commence fairly early, and harvesting was performed under good conditions. Frost damage was less than usual, and acreage of unharvested land was quite low.

The results are presented for table potatoes and potatoes for processing of starch. For the whole country, the yield per hectare for table potatoes is estimated at 26 480 kg and the total production is estimated at 609 000 tons. The corresponding figures for potatoes for processing of starch are 35 100 kg and 298 000 tons, respectively.

Since 1960, Statistics Sweden has produced statistics for potatoes using an objective method based on probability sampling and physical measurements with samples taken from the fields. The method was changed 1999 to mail enquiries to a sample of farmers. At the same time methodological changes were also made. Due to the changes all comparisons between years before 1999 should be made with great caution.

The areas are based on preliminary statistics from the administrative database IACS for agricultural subsidies.

The tables show the number of observations; the total and reduced yields per hectare in kg and total production in metric tons. Standard errors are also presented. Unharvested areas are shown in a separate table. As for reduced yields, the yield per hectare is reduced for small, blighted and green potatoes for table potatoes. The reduction for potatoes for processing of starch is made only for blighted potatoes. These reductions are made with standard values, derived from the objective potato surveys conducted until 1998.

The results for 2002 were based on a mail survey with a sample of 1 304 holdings for table potatoes and a sample of 183 holdings for potatoes for processing starch. Adjustments in yields have also been made for unharvested areas, which have lowered the yield per hectare.

List of tables

1. Table potatoes in 2002. Preliminary results	5
2. Potatoes for processing of starch in 2002. Preliminary results	6
3. Potatoes. Area not harvested in 2002. Preliminary results	7

List of terms

Antal UE	Number of survey units
Areal	Area
Hektarskörd	Yield per hectare
Hela riket	The whole country
Län	County
Matpotatis	Table potatoes
Medelfel	Standard error
Obärgad areal	Area not harvested
Potatis för stärkelse	Potatoes for processing of starch
Produktionsområde	Production area
Rötskadade	Blighted tubers
Småfallande	Small tubers
Standardtal	Standard value
Total skörd	Total production